

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

נדרים כ-א

עניין: בושת פנים

מהר"ל חידושי אגדות

לא במהרה הוא חוטא (שם). אחרים אומרים כל וכו'. מאחר שיש בו המתבייש לא במהרה הוא בושה והוא רחוק מן חוטא וכל שאין לו בושת פנים העזות שאמרו חכמים בידוע שלא עמדו אבותיו על (תענית ז', ב') כי העז פנים מותר לקרותו רשע

[שנא'] העז פניו איש רשע, מפני כי בעזותו יוצא מן השווי ולכך מותר לקרותו רשע אשר כל רשע יוצא מן השווי והפך המתבייש הוא עומד בשווי ואינו בא כ"כ לידי חטא שקשה עליו היציאה מן היושר ומן השווי אבל העז [פנים] מכח עזותו קל להרשיע.

וכל שאינו מתבייש בידוע וכו' שהרי כתב אצל הר סיני ובעבור תהיה יראתו על פניכם וכו' כי בהר סיני היו מקבלים אלקותו ומי שיש לו אלוה הוא עלול מן העלה כאשר היו מקבלים אלקותו ויש לו בושה על פניו, והעז פנים מכח עזותו אינו נחשב עלול כלל שהרי הוא עז פנים, ולכך אמר מי שאין לו בושה בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני כלומר שלא קבלו מלכותו ואלקותו לכך לא עמדו אבותיו על הר סיני, כי אם היו מקבלים אלקותו היה יראתו על פניהם ולא יצא מהם עז שאין לו יראה על פניו*).

מהר"ל נתיב הבושה פ"א
מצותיו ויהיה גזירותיו עליהם, לכך נגלה עליהם בעצמו שיהיה קבלת מצותיו מצד יראת הש"י שהוא העלה על העלול, והיה הש"י נגלה בכבודו על הר סיני בעצמו, כי כאשר המלך בא בעצמו יש כאן יראה, ואל תאמר כי אותה היראה לא היה רק לשעה, זה אינו כי כאשר נגלה הש"י על הר סיני ולקח ישראל אליו לעם, כדכתיב (שמות כ') אנכי ה' אלהיך, וע"י שנגלה הש"י עליהם בעצמו והיה יראתו על פניהם נעשו ישראל אל הש"י לעם והם עלולים לגמרי, ובשביד זה יש להם היראה עולמית כי בענין זה נעשה הש"י מלך על ישראל וישראל אליו לעם שהיראה עליהם, ומי שאין לו בושה אינו מוכן לקבל יראה כלל, ומאחר שאינו מוכן לקבל יראה כלל א"כ אבותיו לא עמדו על הר סיני, כי בהר סיני אי אפשר בלא יראה שבוה נעשה הש"י מלך על ישראל והם אליו לעם, ולדבר זה אין הסרה אותה קבלה שקבלו הש"י למלך, ולכך מי שאין לו

פרי צדיק שבועות אות טז

והנה אחר מ"ח נאמר וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם ויניעו. ולכאורה הב' היבט וירא העם הוא נמותר כי כבר נאמר וכל העם רואים. וגם כי לשון רואים הוא לשון הוה וירא הוא לשון עבר. אמנם י"ל שכל העם רואים הוא נאמת לשון הוה לרמז על כל הדורות שכל נפשות ישראל יש בטוחם בכל זמן לראות בנפשם את הקולות וגו' וירא העם ויניעו וגו' הוא כעין נתינת טעם על הג"ל כי אחר זה נאמר ויאמר משה אל תיראו וגו' למטן תהי יראתו על פניכם לבלתי תחטאו ודרשו ע"ז (נדרים כ'). זו הנושה המביאה לידי יראת מטא ומי שאין לו נשח פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני. ולכאורה מהו הראי' של טעם פנים של האדם לעמידת אבותיו על ה"ס. ויובן זה עפ"י דברינו הג"ל. כי לשון כל העם רואים יורה שלדורי דורות נקלט בנפשות ישראל ראיית הקולות ונא ליתן טעם ע"ז מפני וירא העם כלשון עבר היינו אז נבעת מ"ח בעמידת אבותיו על ה"ס ויניעו וגו' ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו וגו' ויאמר להם משה אל תיראו וגו' שהוא רק לסיבה זו עטבור תהי יראתו על פניכם וגו' שיהי נקבט הראי' זו לדורי דורות כדרך הגמ' הג"ל:

